

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ БИЗНИС
МЕНАџМЕНТ И ЕКОНОМИКА НА ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЛСТВО НА
ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Со Одлука бр. 2102-218/2 од 26.4.2017 година донесена на 168. седница на Наставно-научниот совет на Факултет за туризам и бизнис логистика, одржана на 26.4.2017 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник за наставно-научната област *бизнис менаџмент и економика на туризам и угостителство* на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“, „Утрински весник“ и „Коха“ на 21.3.2017 година и во предвидениот рок се пријави д-р Оливер Филипошки, асистент-докторанд на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатот д-р Оливер Филипошки е роден на 28 декември 1980 година во Гостивар. Основно и средно образование завршува во родното место со континуиран одличен успех 5.0. Во 2000 година се запишува на Факултетот за туризам и угостителство во Охрид на насоката Осигурување, а дипломира во 2004 година со просечен успех 8.00. Во 2004 година се запишува на постдипломски студии на Факултетот за туризам и угостителство - Охрид при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола, на насоката Менаџмент во осигурителни компании. Сите испити ги положува во предвидениот рок со просечна оценка 9,88. Магистерскиот труд со наслов „Супервизорска контрола во осигурителни друштва и банки“ го одбранува на 2.6.2008 година и се стекнува со академскиот степен **магистер на науки од областа на осигурувањето**. На седница на Научниот совет на Економскиот институт - Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, на својата 62. седница одржана на 5.9.2011 година е добиена подобност на кандидатот и темата на докторската дисертација под наслов „Меѓународните стандарди и нивната улога во развојот на услужниот сектор“. На 18.1.2017 година со успех ја одбранува неговата докторска дисертација и се стекнува со научен степен **доктор на економски науки**.

Работно искуство

Кандидатот д-р Филипошки има работно искуство од 2010 година како волонтер на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, каде што ги извршува административно-наставните обврски. Од 1.9.2011 година засновува работен однос на работното место соработник-помлад асистент на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип каде што бил ангажиран на повеќе предмети од сите насоки на факултетот. На 27.10.2014 година е избран за асистент-докторанд за наставно- научната област контролинг во туризмот на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Од приложената документација кандидатот, д-р Оливер Филипошки одлично го владее англискиот јазик.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање доцент

1. Доктор на економски науки;
2. Остварен просечен успех од 8.00 на прв и 9.88 на втор циклус;
3. Објавени најмалку четири научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации;

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1	Mitreva, Elizabeta and Angelovski, Goranco and Filiposki, Oliver and Taskov, Nako and Gjorshevski, Hristijan (2016)	Optimization of Business processes in Airport Services Company in Macedonia using the TQM Philosophy	TEM Journal, 5 (4). pp. 507-514, ISSN 2217-8309 / 2217-8333	Од 2012 година (индексирано во WebofScience)
2	Mitreva, Elizabeta and Cvetkovik, Daniela and Filiposki, Oliver and Taskov, Nako and Gjorshevski, Hristijan (2016)	The Effects of Total Quality Management Practices on Performance with in a Company for Frozen Food in the Republic of Macedonia	TEMJ ournal, 5 (3). pp. 339-346, ISSN 2217-8309	Од 2012 година (индексирано во Web of Science)
3	Filiposki, Oliver and Ackovska, Marija and Petroska Angelovska, Neda and Metodijeski, Dejan (2016)	Socio-economics impacts of tourism	Economic Development, 18 (1-2). pp. 125-155. ISSN 1857-7741	Од 1998 (индексирано во EBSCO)
4	Mitreva, Elizabeta and Taskov, Nako and Kitanov, Vladimir and Filiposki, Oliver and Boskov, Tatjana (2013)	Models of TQM Strategy in the World and the Need for Macedonian Model of Excellence	International Journal of Pure and Applied Sciences and Technology, 16 (1). pp. 69-79. ISSN 2229 - 6107	Од 2009 година
5	Mitreva, Elizabeta and Taskov, Nako and Kitanov, Vladimir and Filiposki, Oliver and Boskov, Tatjana (2013)	The Need for Information System Design in Building a House of Quality	International Journal of Pure and Applied Sciences and Technology, 16 (1). pp. 26-33. ISSN 2229 - 6107	Од 2009 година

4. или два научни труда во научно списание со импакт фактор во последните пет години.

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Импакт фактор
1	Mitreva, Elizabeta and Cvetkovik, Daniela and Filiposki, Oliver and Metodijeski, Dejan and Gjorshevski, Hristijan (2016)	Implementation of the methodology for flawless operation at a frozen food company in the Republic of Macedonia	Calitatea - acces la succes (Quality - Access to Success), 17 (153). pp. 92-98, ISSN 1582-2559	SCOPUS, SJR = 0.276
2	Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2012)	Proposed methodology for implementing quality methods and techniques in Macedonian companies	Journal of Engineering & Processing Management, 4 (1). pp. 33-46. ISSN 2157-7587	SCOPUS, SJR = 0.146

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Кандидатот д-р Оливер Филипошки од изборот во помлад асистент во 2011 година и асистент-докторанд во 2014 година ги има реализирано вежбите по предметите: Меѓународна трговија, Економика на претпријатија и организација, Вовед во осигурување, Менаџмент на мал и среден бизнис, Бизнис логистика, Проценка на надомест и штета, Управување со ризик, Ресторански менаџмент, Хотелиерство, Бањски (термален) туризам, Патнички агенции и Пракса во хотелско угостителски објект со одлуки (2602-665/15, 2602-554/24, 2102-286/34, 2102-286/35, 2102-196/3 и 2102-196/4).

Кандидатот д-р Филипошки за потребите на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип има издадено позитивно рецензирани книги, скрипти и практикуми, и тоа:

Позитивно рецензирани книги:

- Atanasoski, Drasko and Temjanovski, Riste and **Filiposki, Oliver** (2014) Логистички системи. 2-ри Август Штип.
- Atanasoski, Drasko and **Filiposki, Oliver** (2012) Основи на логистика. 2-ри Август, Штип. ISBN 978-608-4662-06-8

Позитивно рецензирани скрипти:

- Metodijeski, Dejan and **Filiposki, Oliver** (2016) Безбедност и контролинг во туризмот и угостителството - скрипта. ISBN 978-608-244-330-0.
- Mitreva, Elizabeta and **Filiposki, Oliver** (2013) Менаџмент на мал и среден бизнис - скрипта. ISBN 978-608-4708-14-8.

Позитивно рецензирана практикуми:

- Metodijeski, Dejan and **Filiposki, Oliver** (2016) Безбедност и контролинг во туризмот и угостителството - практикум. ISBN 978-608-244-329-4.
- Mitreva, Elizabeta and **Filiposki, Oliver** (2014) Менаџмент на мали и средни бизниси (рецензиран е-практикум). ISBN 978-608-244-027-9.
- Atanasoski, Drasko and Bardarova, Snezana and **Filiposki, Oliver** (2014) Практикум за пополнување на единствен царински документ. ISBN 978-608-4708-97-1.

Научноистражувачка дејност

Во периодот 2011-2017 година за кој се изготвува овој реферат, кандидатот има публикувано 40 труда во меѓународни списанија, зборници на научни и стручни трудови од конференции во земјава и во странство, како и научни и стручни книги и учебни помагала. Трудите на кои е направена научната евалуација подолу се уредно прикачени на платформата на електронскиот академски репозиториум на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип и може да се пронајдат на следниот линк <http://eprints.ugd.edu.mk/view/creators/Filiposki=3AOliver=3A=3A.html>.

Во продолжение следува приказ на плодната научноистражувачка дејност на кандидатот д-р Оливер Филипошки:

1. Atanasoski, Drasko and Temjanovski, Riste and Filiposki, Oliver (2014) Логистички системи. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. 658.6/.8.1649(075.8) ISBN 978-608-244-139-9

Логистиката како модерна научна дисциплина не е доволно обработена во нашето говорно подрачје. Нејзиното значење е големо поради тоа што опфаќа голем број учесници и процеси во економското опкружување. Целокупната активност на логистиката не може да се набљудува како изолиран дел на една целина, туку само како спој на комплементарни, синтетизирана и меѓу зависни елементи што карактеризираат еден систем. Поради тоа, ова издание е надополнување на книгата „Основи на логистика“ и издание во кое се вклучени недостатоците кои беа воочени во текот на образовниот процес од страна на авторите. Ова издание, освен што примарно е наменето за студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика и Економскиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, може да послужи како добра основа за секој кој сака да почне да ја истражува и изучува логистиката и логистичките системи. Книгата се состои од осум поглавја кои меѓусебно се надополнуваат. Разработени се улогата и значењето на логистиката и логистичките системи, теоретскиот и практичниот пристап на логистичките системи, елементите и видовите на логистички системи, за да се заврши со перспективите на оваа научна дисциплина која границата ја смета за предизвик, а светот за нејзино докажување.

2. Atanasoski, Drasko and Filiposki, Oliver (2012) Основи на логистика. 2-ри Август, Штип. ISBN 978-608-4662-06-8

Процесот на транзиција во Република Македонија, како и во сите останати земји во Централна и Источна Европа, се одвива низ бројни активности. Станува збор за комплетни промени во овие земји преку воспоставување на правен систем кој ќе го олеснува, а не да го кочи дејствувањето на пазарните законитости, почитување на тие законитости со цел да се стабилизира економијата и развие пазарот на капитал, либерализација и дерегулација на стопанските текови, како и структурни реформи за подобри резултати во работењето на сите учесници на пазарот. Визијата за развој и перспектива на Република Македонија треба да поаѓа од јасно дефинираните и трајно прифатените определби за отворено стопанство подготвено за соработка со економските субјекти на другите земји, особено на соседите, земјите во регионот на Балканот и со земјите членки на Европската Унија, како и поддршка на развојните процеси од државата, но само преку нејзиното индиректно насочување. Оваа книга е резултат на нашата повеќегодишна научноистражувачка работа од областа на логистиката. Во нашата земја, па и пошироко, соодветна литература од областа на логистиката има многу малку. За да се потполни празнина која во нашата литература и практика се чувствува, ја обработивме оваа проблематика во форма на единствен систем под име „Основи на логистика“. Во оваа книга се изнесени многу сопствени мислења и гледишта, опфатени се и други автори со соодветни ставови и сите автори се согласни на следново: 1. Теоретски е утврдено местото и значењето на системот на логистиката во системот на општествената репродукција; 2. Дефинирани се поимите логистика и логистичар, со кои во потполност е определена положбата на логистичарот кој се појавува во сите негови стопански функции, а со тоа и неговата економска положба како организатор на отпрема, допрема и транзит на стоката во логистичките системи и 3. Логистиката се дефинира како сложен и динамичен систем и сл. Оваа книга го поврзува теоретското и практичното познавање на проблематиката, а со тоа ја прави мошне интересна и корисна. Таа првенствено е наменета за студентите на факултетите кои ја обработуваат темата логистика од било кој аспект, а оваа книга со својот сеопфатен пристап ја прикажува логистиката во целата своја широка застапеност. Книга пред сè ќе се користи на факултетите, каде што посебно се изучува предметот Логистика. Покрај тоа, таа е наменета и за широк круг на корисници: акционерски друштва, претпријатија, бизнисмени, граѓани и сл. Со широчината на материјалот и на обработката, книгата е во состојба да ги задоволи и потребите на нашата стопанска оператива во нивната секојдневна практична примена. Таа е усогласена со правилата и принципите на меѓународното општење

на економско и правно поле. Авторите имаат желба да создадат корисно помагало за лица вработени во меѓународната логистика, надворешна трговија и меѓународниот сообраќај за да им помогне на полесен и поедноставен начин да дојдат до определени корисни сознанија и решенија. Со оглед на тоа што оваа книга е една од најкомплетните публикации од ваков вид во Р Македонија, корисниците ќе најдат најбрз можен одговор за своите прашања и дилеми на кои наидуваат во логистиката.

3. Metodijeski, Dejan and Filiposki, Oliver (2016) Безбедност и контролинг во туризмот и угостителството - скрипта. ISBN 978-608-244-330-0.

Скриптата е наменета за потребите на студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика за подготвување на испитот по предметот Безбедност во туризмот и угостителството. Оваа скрипта е од областа на туризмот и угостителството. Се состои од 12 поглавја, што е во согласност со Наставниот план и програмата на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Скриптата е изготвена со цел да се унапреди наставата по предметот Безбедност во туризмот и угостителството и да се подобри квалитетот на знаењето на студентите. Предметната програма по предметот Безбедност во туризмот и угостителството е составена од 12 поглавја. Во првото поглавје се претставени и дефинирани основните поими на безбедност во туризмот и угостителството и контролингот, меѓународната безбедност, безбедноста во туристичките дестинации и региони, безбедноста во туристичко-угостителските организации, сообраќајните средства и законската регулатива поврзана со безбедноста. Во второто поглавје е прикажан планот за безбедност и неговата содржина, мисијата на Одделението за безбедност, организацијата и процедурите, пописот на имотот во угостителските претпријатија и различните политики за безбедност во туризмот. Во третото поглавје се обработува материјалот поврзан со буџетирањето и основите на буџетирање на Одделението за безбедност, капиталните трошоци и добивки на ова одделение, стратегиите за намалувањето на трошоците за безбедност и оправданоста за постоењето на Одделение за безбедност. Во четвртото поглавје, Упатство за безбедност, се посветува внимание на хиерархијата на правила, видовите на упатства, инструкциите за безбедна работа, содржината на упатството за безбедност, пишувањето на упатство за безбедност, упатство за итни случаи и акционен план за инциденти. Петтото поглавје е посветено на вработувањето во секторот Безбедност, ангажирање на кадри во секторот Безбедност, регрутирање, аплицирање и спроведување на интервју, распределба на вработените и ориентација, структура на примања и менаџментот на секторот Безбедност како фактор за добро менаџирање на безбедноста. Обука на персоналот за безбедност е претставен во шестото поглавје. Тоа ги опфаќа програмите за обука, теоретските и практични обуки, реалните вежби на работното место, политиките на употреба на сила и документирањето и евидентирањето на обуките. Седмото поглавје се однесува на заштитата и програмите за заштита, усогласеност, свесност, обуки за заштита, комуникација и компензација за вработените. Определени се документирањето на несреќните случаи, управувањето со ризиците, свесноста на вработените за безбедноста, соодветното реагирање при итни случаи, природни непогоди и безбедносни кризи и насилството на работното место. Во осмото поглавје е опфатен материјалот поврзан со патролните процедури. Во ова поглавје се обработуваат стражарниците, правилата за обезбедување, патролните процедури и инструкции, одделение за изгубено-најдено, обезбедување на казина, ноќни клубови и барови, спа центри, ресторани, хотели, конференции, паркинг простор, приватен имот и мерките за безбедност. Деветтото поглавје е посветено на системите и опремата за безбедност, аларми за пожар и автоматски детектори, безбедносни системи, системи за набљудување, контрола на клучеви, сефови, сигурносни шкафови и софтвери за безбедност. Во десеттото поглавје се посветува внимание на преземањето на безбедносни мерки при настанување на итни случаи. Опфатени се планирањето на итни случаи, реагирањето при итни случаи, справување со криминал, инциденти, нарушување на законот, тероризам и природни непогоди. Единаесеттото поглавје се однесува на истрагите, прелиминарните истраги, процес на спроведување на истрагата, пишување на извештај од истрагата, анализа на истрагите, внатрешен криминал и ревизии. Во последното поглавје е претставена менаџмент контролата како основна функција на менаџментот, организација

на контролата, видови на контролирање, карактеристики и анализа на ефективниот систем за контрола во туристичките и угостителски организации.

4. Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2013) Менаџмент на мал и среден бизнис - скрипта. ISBN 978-608-4708-14-8.

Целта и намената на ракописот (рецензирана е-скрипта) е да ги подготви студентите да се здобијат со теоретски и практични знаења потребни за успешно совладување на студиската програма и нивната идна работа. Апстрахирајќи се од чисто теоретско-историски пристап, авторите имаа за цел да дадат осврт и свои согледувања за менаџментот на мал и среден бизнис, со едноставна мотивација, студентите и читателите да ги осознаат овие феномени кои се во центарот на интересирањето, како од теоретски така и од практичен аспект.

5. Metodijeski, Dejan and Filiposki, Oliver (2016) Безбедност и контролинг во туризмот и угостителството - практикум. ISBN 978-608-244-329-4.

Практикумот е наменет за потребите на студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика за изготвување на вежбите и подготвување на испитот по предметот Безбедност во туризмот и угостителството. Овој практикум е од областа на туризмот и угостителството. Се состои од 12 вежби, што е во согласност со Наставниот план и програмата на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Предметот Безбедност во туризмот и угостителството, за којшто е наменет практикумот, е задолжителен предмет на насоката Туризам, носи 6 кредити и се слуша во четврта година, седми семестар со неделен фонд на часови 2+2+1. На насоките Гастрономија, исхрана и диететика и Хотелско-ресторанска насока е избран предмет, носи 4 кредити и се слуша во четврта година, седми семестар со неделен фонд на часови 2+1+1. Практикумот претставува основна литература во изучување на предметната програма од горенаведената наставна дисциплина. Материјалот во ракопис за практикумот е изложен концизно и прегледно со што е лесно разбирлив и совладлив од страна на студентите за кои е наменет. Содржината на практикумот ја опфаќа потребната материја за вежбите по предметот Безбедност во туризмот и угостителството, според наставната програма на Факултетот за туризам и бизнис логистика.

6. Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2014) Менаџмент на мали и средни бизниси (рецензиран е-практикум). ISBN 978-608-244-027-9.

Овој рецензиран е-практикум овозможува непосредна практична активност на студентите преку решавање вежби кои претставуваат прв чекор во процесот на трансфер на сознанијата добиени од е-скриптата и теоретскиот дел од е-практикумот, а истовремено креира основа за понатамошно унапредување на знаењата на студентите како идни менаџери. Имплементацијата на овие вежби како менаџмент алатки и инструменти треба да им помогне на студентите во определени ситуации при креирање идни бизниси.

7. Atanasoski, Drasko and Bardarova, Snezana and Filiposki, Oliver (2014) Практикум за пополнување на единствен царински документ. ISBN 978-608-4708-97-1.

Царината е практично актуелна тема и проблематика која постојано предизвикува интерес за проучување и приспособување кон современата теорија и стопанската практика. Царинското работење, пополнувањето на царинските документи со посебен осврт на единствената царинска декларација како и начинот на пресметка на царинските давачки се предмет на интерес на овој практикум. Практикумот за пополнување на единствената царинска декларација е подготвен за потребите на студентите од Факултетот за туризам и бизнис логистика и тој ги содржи сите предвидени содржини кои се опфатени во предметната програма Царинска тарифа и Царинска управна постапка. Ваквиот практикум има за цел да им помогне на студентите да ги изготват вежбите и да се подготват за практичниот дел во поглед на пополнувањето на единствениот царински документ. Практикумот е изготвен со цел да се унапреди наставата во поглед на извршувањето на вежбите по предметот Царинска тарифа и царинска управна постапка. Во него низ пет поглавја се анализирани и практично објаснети сите аспекти во поглед на царинското работење. Од содржински

аспект се опфатени тематски целини кои се однесуваат на постапка на царинење на стока - поднесување на царинска декларација, дејства по поднесување на царинската декларација, преглед на стоката и потврдување на декларацијата. Значајно внимание е посветено на царинските документи (поим, видови и начин на пополнување) и нивната улога во царинската постапка. Посебно е значаен петтиот дел кој всушност е практична разработка на пресметките на царинските давачки. Во ова поглавје се дадени теоретски насоки за начинот на пресметка на царинските давачки преку практични примери и задачи. Практикумот ќе им овозможи на студентите од студиската програма Бизнис логистика да ги совладаат основните тематски целини кои се однесуваат на пресметките на царинските давачки и пополнувањето на единствениот царински документ- ЕЦД, со што ќе стекнат и основни сознанија за оваа мошне значајна и исклучителна област. Практикумот претставува едукативен пишан стручен труд, приспособен на потребите за образование и едукација во областа на царината. Затоа овој практикум е особено значаен, како од теоретски, така и од практичен аспект.

Трудови објавени во научно списание опфатено со SCII/CA:

8. Mitreva, Elizabeta and Cvetkovik, Daniela and Filiposki, Oliver and Metodijeski, Dejanand Gjorshevski, Hristijan (2016) Implementation of the methodology for flawless operation at a frozen food company in the Republic of Macedonia. *Calitatea - acces la succes (Quality - Access to Success)*, 17 (153). pp. 92-98. ISSN 1582-2559SJR = 0.276 (индексирано во SCOPUS)

Овој труд нуди предлог-методологија за безгрешно работење како потсистем на тоталниот менаџмент со квалитет (TQM) системот што резултира во голема помош на компанија за производство на полжави, во процесот на дизајнирање на систем со добар квалитет. Во текот на дизајнирањето на стандардни оперативни постапки потребно е да се има соодветна методологија со методи и техники за безгрешно производство и методологија за оптимизирање на трошоците. Методите применети во овој труд се: списоци, Парето пристап и методот на Ишикава. Резултатите од оваа истражување покажуваат дека примената на филозофијата на тотален менаџмент со квалитет во компанијата за производство на полжави не само што придонесе за подобрување на квалитетот на производот, туку и за зголемување на оптимизација на продуктивноста и трошоците за квалитет.

9. Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2012) Proposal methodology of the subsystem - internal standardization as part of TQM system. *International Journal for Quality Research*, 6 (3). pp. 251-258. ISSN 1800 – 6450SJR = 0.146 (индексирано во SCOPUS)

Стандардизацијата во менаџмент системот станува клучна задача на менаџерите и приоритетно прашање за опстанок на организацијата во дваесет и првиот век. Во овој труд е дадена предлог-методологија за проектирање и имплементирање на интерната стандардизација како дел од интегралната методологија за проектирање и имплементирање на TQM систем во компаниии. Оваа методологија најде практична примена во фабриката за реконструкција на вагони и во фабриката за кондиторски производи, со што ја покажа универзалноста и ефикасноста во примената на истата. За да се дизајнираат процесите во правец на задоволство на купувачите/ корисниците, а притоа да се постигне профитабилност на организацијата, неопходен е реинженеринг на деловните процеси.

Трудови објавени во меѓународни списанија:

Mitreva, Elizabeta and Angelovski, Goranco and **Filiposki, Oliver** and Taskov, Nako and Gjorshevski, Hristijan (2016) *Optimization of Business processes in Airport Services Company in Macedonia using the TQM Philosophy*. *TEM Journal*, 5 (4). pp. 507-514. ISSN 2217-8309 / 2217-8333 (Online)

Во овој труд се направи целосна дијагноза на некои деловни процеси во компанијата за аеродромски услуги во Македонија. Се примени предлог-методологијата на TQM (Total Quality Management) системот во компанијата, посебно во секторот за одмрзнување и заштита од замрзнување на воздухопловите и со имплементација на истата се најде оптималното решение за непречено одвивање на аеродромскиот сообраќај. На ваков начин дојде до промена на компанииската парадигма – да не се работи напорно туку паметно, со

постојано унапредување на процесите, а притоа водејќи сметка за потребите и желбите на клиентите и профитот. Во трудот се применија и некои други методи на техники како: Парето дијаграм, Ишикава пристап, Чек листа, Карта на тренд, со цел да се утврдат проблемите и да се пронајде оптимално решение.

Mitreva, Elizabeta and Cvetkovik, Daniela and **Filiposki, Oliver** and Taskov, Nako and Gjorshevski, Hristijan (2016) *The Effects of Total Quality Management Practices on Performance within a Company for Frozen Food in the Republic of Macedonia*. Tem Journal, 5 (3). pp. 339-346. ISSN 2217-8309 (Print)

Предмет на овој труд е дизајнирање и имплементација на TQM филозофијата во рамките на претпријатието за замрзната храна кое се занимава со преработка, производство, дистрибуција и продажба на производи од полжави кои исклучиво се за извоз. Анализа на деловните процеси во рамките на компанијата за преработка на полжави според методологијата на TQM се докажа дека е значително подобрена ефикасноста. Резултатите од ова истражување покажаа дека спроведувањето на TQM на оваа компанија не само што придонесоа за подобрување на квалитетот на производите за преработка на полжави, но исто така се зголемила и продуктивноста и оптимизација на трошоците за квалитет. Во иднина имплементација на оваа методологија во ова претпријатието ќе обезбеди задоволство не само за потрошувачите, но исто така и на добавувачите, работодавците и на заедницата.

Filiposki, Oliver and Ackovska, Marija and Petroska Angelovska, Neda and Metodijeski, Dejan (2016) *Socio-economics impacts of tourism*. Economic Development, 18 (1-2). pp. 125-155. ISSN 1857-7741 (индексирано во EBSCO)

Во трудот се прави осврт на социо-економските влијанија на туризмот како глобален феномен и двигател на економиите на многу земји. Опфатени се анализа на туристичката индустрија, секторите во туризмот и неговата корелација со животната средина. Истражувањето укажува на големото значење на економските придобивки од туристичката дејност и го рангира туризмот како една од најбрзорастечките индустрии во светот.

Sotirovski, Ljupco and **Filiposki, Oliver** (2016) *Legal and Economic Aspects of the Macedonian Model of Franchising*. International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR), 25 (1). pp. 327-342. ISSN 2307-4531

Франшизата е создаден од страна на глобалната регулаторна рамка и има влијание на националните извори на правото. Оваа статија има за цел да ја нагласи важноста и функционалноста на правните и економски аспекти на македонскиот франшиза модул и пракса. Во однос на случајот со Македонија, механизмот на франшизата има директни влијанија на домашната трговија во малиата и сеуште не развиена македонската економија. Во оваа труд се истражуваат различни опции за националната регулатива во однос на постојните правни инструменти на ЕУ, материјална природа на франшизата и степенот до кој таа надлежност е искористена досега. Посебно внимание се посветува на опции за преземање и идни чекори во создавање неопходни предуслови за унапредување на понатамошни инвестиции во македонската трговија на пазарот. Во тој контекст, некои специфични елементи се истражуваат, како и на атрактивноста, извори на информации на франшизата и услови за спроведување на франшизата. Главната точка на истражување се однесува на правната рамка на франшизата, статистика и македонскиот регулаторен систем, вклучувајќи го Договорот за франшиза и соодветен модел на практикување

Zivkovik, Vuica and Asani, Kenan and Mladenovska, Elizabeta and Popeska, Biljana and **Filiposki, Oliver** (2015) *Relations Between the Longitudinal Dimensionality of the Skeleton, the Mass and the Volume of the Body and the Repetitive Strength in the Students of First Year*. Research in Physical Education, Sport and Health, 4 (1). pp. 3-6. ISSN 1857-8160 (индексирано во EBSCO)

Истражувањето беше спроведено во април 2013 година на репрезентативен примерок од 123 машки студенти од прва година на Универзитетот во Штип со дисперзирани студии во Скопје на насоките туризам, бизнис логистика, хотелиерството, гастрономијата и геологијата во Скопје. Целта беше да се утврди врската и влијанието на надолжните димензионални на скелетот, масата и волуменот на повторувачки сили на телото. Со регресивна анализа ќе се утврди врската и влијанието на надолжната димензионалност на скелетот, масата и волуменот на повторувачки сила на телото со ученици од I година.

Stojanovska-Stefanova, Aneta and Atanasoski, Drasko and Temelkov, Zoran and Bardarova, Snezana and Filiposki, Oliver (2014) *The Reforms in the Institutional Structure of the European Union in Compliance With the Lisbon Treaty*. *Journal of US-China Public Administration*, 11 (8). pp. 642-649. ISSN 1548-6591

Се смета дека е потребно приспособување на политичката архитектура во Европа да се случи со Договорот од Лисабон. Договорот е обид да се направи корекција на процесот на донесување одлуки, обезбедувајќи демократски легитимитет, зајакнување на институциите и овозможување на политичкото дејствување во целиот свет. Со Лисабонскиот договор промената е направена во институционалната структура на Европската Унија (ЕУ). Договорот од Лисабон се среќава во историјата повеќе од половина век на интеграција, која започна со одлука за основање на Европската заедница за јаглени челик (ЕЗЈЧ), на 18 април 1951 година. Погледот во целина, повеќе од 50 години на интеграција, покажува дека европскиот процес на обединување цело време не е надвород духот на сите прашања поврзани со детали од заеднички цели и вредности, но оди во насока на една политичка визија: мир и просперитет, слобода и мобилност, познавање на демократијата, популизам и толерантен соживот. Договорот од Лисабон, начинот на кој ќе се подобрат можностите за дејствување на демократијата во Европа.

Bardarova, Snezana and Atanasoski, Drasko and Temelkov, Zoran and **Filiposki, Oliver** and Stojanovska, Aneta (2014) *Maastricht Treaty in the Shaping and Development of the Common Foreign and Security Policy (CFSP)*. *Journal of US-China Public Administration*, 11 (7). pp. 596-604. ISSN 1548-6591

За Европската Унија (ЕУ) се дискутира како да го реализира (голем проект) европското обединување. Мотивирани од идејата дека Здружението на европските земји е многу подобра алтернатива, проект наречен ЕУ во следните децении доведе до појава на нова работа на европската почвата и ЕУ. Во својата сегашна форма е производна повеќе од 50 години на еволуција на европска интеграција, која денес и покрај првичните шест западноевропски земји, вклучувајќи ги поранешниот главни ривали Германија и Франција се опфатени 27 земји-членки на Унијата, како и многу други земји со кандидатски статус за членство во ЕУ. Се гледа во контекст на развој, Унијата не е однапред модел на Здружението на европски земји, но е резултат на комплексни повеќедецениски процеси на интеграција во кои се вклучени различни учесници. Во рамките на овој процес, во зависност од постигнатиот степен на интеграција, Унијата доби различен облик. Во својата сегашна форма и име како што е ЕУ, тоа се случува дури и во почетокот на 90-тите години на минатиот век, долго пред тоа помина преку мали форми на интеграција.

Mitreva, Elizabeta and Taskov, Nako and **Filiposki, Oliver** and Boskov, Tatjana (2013) *Business processes optimization possibilities*. *International Journals of Marketing and Technology (IJMT)*, 3 (8). pp. 89-97. ISSN 2249-1058 (индексирано во EBSCO)

Во овој труд се предлагаат можности и модел за подобро работење, поголема ефикасност и ефективност на компаниите, преку оптимизација на деловните процеси, промена на корпоративната култура и целосно искористување на деловните потенцијали. Придобивките од примената на ваквиот модел не е само зголемување на деловните резултати на компаниите, што понатаму ќе послужи како погонска сила за континуирани подобрувања, туку и зголемување на посветеноста на топ менаџментот и вработените кон унапредување на процесите, задоволство на купувачите, вработените, акционерите, доставувачите, заедницата.

Mitreva, Elizabeta and Taskov, Nako and Kitanov, Vladimir and **Filiposki, Oliver** and Boskov, Tatjana (2013) *Models of TQM Strategy in the World and the Need for Macedonian Model of Excellence*. *International Journal of Pure and Applied Sciences and Technology*, 16 (1). pp. 69-79. ISSN 2229 – 6107 (индексирано во EBSCO)

Во овој труд се направени дијагностицирање и анализа на американскиот, европскиот и јапонскиот модел на управување со квалитетот, како и анализа на постојниот модел на управување со македонските компании. Градењето политика и стратегија на македонските компании со споредување со најдобрите практики преку користење на бенчмаркинг стратегијата стана масовен феномен, но трендот во нашата земја, доведе до имитација, директно копирање на конкурентот или директно помагање на конкурентските производи,

што е исто така еден вид на манипулација со клиентите / корисниците. Ова е резултат на неинвентивен пристап на македонските менаџери, потиснување на креативноста на вработените, кршење работните стандарди итн. За подобрување на состојбата на македонските компании, во овој труд се предлага модел за извонредност преку модификација на постојниот EFQM (европски) модел и негово прилагодување кон нашите услови. Со имплементацијата на овој модел во македонската практика ќе се овозможи континуирано унапредување на компаниските способности, конкурентните позиции и трајно спроведување на подобрувања.

Mitreva, Elizabeta and Taskov, Nako and Kitanov, Vladimir and **Filiposki, Oliver** and Boskov, Tatjana (2013) *The Need for Information System Design in Building a House of Quality*. International Journal of Pure and Applied Sciences and Technology, 16 (1). pp. 26-33. ISSN 2229 – 6107(индексирано во EBSCO)

Во овој труд е дадена анализата на македонските компании во правец на тоа во колкава мера се користат соодветни информации при водењето на деловните процеси и кои мерки треба да ги преземе врвното раководство за подобрување на комуникациските системи. Обидот да се одговори на овие прашања бара градење добар информacion систем како дел од системот на квалитет како нужност во процесот на проектирање и имплементација на TQM (Total Quality Management) системот. TQM стратегијата темелена на овој начин значи интеграција на информатичката технологија со интерната стандардизација, методите и техниките за бездефектно работење, оптимизација на трошоците, како и образование и мотивација на вработените во кои е присутен тимскиот дух.

Ackovska, Marija and Petroska Angelovska, Neda and Metodijeski, Dejan and **Filiposki, Oliver** (2012) Економијатана туризмот и нејзиното изучување на додипломските студии на Факултетите за туризам во Република Македонија. Предизвиците на науката во економија базирана на знаење - состојби и перспективи. pp. 191-202. ISSN 978-608-4519-07-2(индексирано во EBSCO)

Трудот ги опфаќа состојбите и изучувањето на економските карактеристики на туризмот преку застапените економски предмети во програмите на додипломските студии на факултетите за туризам во нашата земја. Направена е споредба со изучувањето на слични предмети на избрани факултетите во некои од соседните земји.

Mitreva, Elizabeta and **Filiposki, Oliver** (2012) Proposed methodology for implementing quality methods and techniques in Macedonian companies. Journal of Engineering & Processing Management, 4 (1). pp. 33-46. ISSN 2157-7587(индексирано во EBSCO)

Во овој труд е дадена предлог-методологија за статистичка процесна контрола (SPC) како потсистем од TQM системот со која ќе им помогне на македонските менаџери во проектирањето добар систем на квалитет. Со оваа методологија се нуди токму поддршката на топ менаџментот, здобиена поради прикажување на резултатите од имплементацијата на дел од методите и техниките во некои македонски компании, и вклученост и посветеност на секој вработен, поради тоа што токму извршителите на процесите се оние кои ги подобруваат истите. Во овој труд се применети: карта на трендот, контролна карта, корелациона анализа, Парето пристапот и Ишикава методата. Од резултатите кои се добиени со истражувањето што е направено се дојде до сознание дека со примена на методологијата за SPC и методологијата за оптимизирање на трошоците може да се постигне дефинираниот квалитет и подобра продуктивност при најмали трошоци во работењето.

Трудови објавени во научно-стручни публикации

Metodijeski, Dejan and Taskov, Nako and Boskov, Tatjana and **Filiposki, Oliver** and Temelkov, Zoran (2012) *Mogućnosti razvoja termalnog turizma u Republici Makedoniji*. IV Kongres banja sa međunarodnim učešćem.

Во трудот е опфатена проблематиката на термалниот туризам во Македонија. Презентирани се потенцијалите на бањските центри, начинот на менаџирање и препораките за идниот развој на овој вид на туризам.

Filiposki, Oliver and Taskov, Nako and Metodijeski, Dejan and Temelkov, Zoran (2011) *Комуникациски вештини-предуслов за подобри предавања. „Образованието во 21 век“ - можности и предизвици.*

Говорот е основа на комуникацијата која се изведува. Кога ќе се почне да се студира уметноста на говорот ќе се стане подобар лидер со пространи и збогатени варијанти на комуникациони вештини. Луѓето вклучени во светот на бизнисот своето деловно однесување го манифестираат, пред сè, говорно, и тоа во различни ситуации, така што треба да обратат посебно внимание на градењето на говорни вештини и ослободено јавно обраќање. Говорничката компетентност му обезбедува на менаџерот исклучителна предност во секое комуницирање и затоа една од неговите битни задачи претставува развивање на сопствената свест за важноста на доброто говорење и создавање на навики за културен говор кој ќе биде впечатлив и убедлив. Овој труд постепено ќе ги обработи пишувањето и презентирањето на говор, преку кој ќе станете подобар комуникатор. Со него сакаме да придонесеме луѓето кои прв пат ќе се најдат пред публика да можат за кратко време да ги совладаат основните параметри на деловното презентирање. Се надевам дека со овој труд ќе се зголеми професионалноста во полето на ораторството, поради недоволните познавања за оваа област на студентите и менаџерите во нашата земја. Кога ќе треба да говорите некаде, може да го употребите овој труд за системска помош.

Трудови објавени во зборници на трудови од меѓународни конференции:

Taskov, Nako and **Filiposki, Oliver** and Boskov, Tatjana and Metodijeski, Dejan (2011) Управление на квалитетот во застрахователните дружества. Международна юбилејна научна конференција: „Икономиката и управлението в XXI век – решенија за стабилност и растеж”.

Овој труд го обработува осигурувањето што претставува специфична активност. Осигурителни компании се соочуваат со современите трендови, каде што постојат голем број ризици со кои треба да се справат. Поради тоа, тие треба долгорочно да се стабилни, навремени, точни и веродостојни во извршувањето на своите задачи, ефикасни со позитивни резултати за сопствениците од една страна и задоволни клиенти од друга. Сето ова е возможно преку однапред точно одредени барања за квалитетот на услугите, како имплементација на систем кој обезбедува успешна работа на компаниите, развој на услугонасочени кон потребите на клиентите и континуиран надзор над нивната реализација. Таквиот систем е познат како управување со квалитетот и е стандардизиран пристап, кој претставува неопходност за современите осигурителни компании.

Taskov, Nako and Metodijeski, Dejan and Boskov, Tatjana and **Filiposki, Oliver** (2011) Turizmirural, mundësiapërzhvii llimruralnë Republikën e Maqedonisë. International Scientific Conference, “Fostering Development of Agriculturein Albaniathrough Improved Employment of Agricultural Resources”.

Фокусот во овој труд се регионите во Македонија, каде што се развива селскиот туризам. Овде се дава дефиниција на руралниот туризам како и претприемачите кои се занимаваат со руралниот туризам разделени по региони, како тие дејствуваат и каков ќе биде нивниот придонес кон руралниот развој. На крајот од овој труд се даваат и препораки за идниот развој на руралниот туризам во Р Македонија.

Mitreva, Elizabeta and Lazarevski, Ilija and **Filiposki, Oliver** and Taskov, Nako (2016) Situationanalysisofte xtileindustryin Macedoniabycri teriaf orobtaining the European Awardf or Quality. In: Proceedingsofthe 10th International Conference “Quality, Management, Environment, Education, Engineering” (ICQME 2016), 28-30 Sept 2016, Petrovac, Montenegro.

Во овој труд е прикажана анализа на состојбата на македонските текстилни компании, во однос на критериумите за добивање на Европската награда за квалитет: лидерство, политика и стратегија, управување со персоналот, ресурси, процеси, задоволството на клиентите, задоволството на вработените, влијание на компанијата, деловни резултати итн. Овие критериуми се користат за да се оцени она што ќе биде нивната позиција кога тие ќе се натпреваруваат за Европската награда за квалитет. Резултатите покажале слаб развој во однос на критериумите, поради таа причина, во оваа студија се предлага насоки и препораки за зголемување на конкурентноста на текстилните компании и нивно претструктурирање да се израмни со најновите светски трендови.

Asani, Kenan and Popeska, Biljana and **Filiposki, Oliver** and Mladenovska, Elizabeta (2014) Attitudesof the students aboutthe subject Sportandrecreationatthe FacultyofTourism and

business logistics in Skopje, UniversityGoceDelcev. In: International Scientific Conference Research in Physical Education, SportandHealth, 30-31 May 2014, Ohrid, Republic of Macedonia.

Зголемувањето на фондот на часови, задолжителни часови за Спорт и рекреација, во сите години на студии, вклучување на студентите во спортски активности, како и за можностите за збогатување на програми со новите спортски активности од страна на студентите треба да биде приоритет и да биде од значење за секое современо општество. Затоа, со цел да се создаде програма која ги почитува потребите на учениците, ова истражување е со цел е да се утврдат студентските ставови за реализација на предметот Спорт и рекреација и за да се утврди понатамошните насоки за нејзино подобрување. Истражувањето се реализира на примерок од 339 испитаници од машки и женски пол, студенти во прва година на студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика во Скопје, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. Со користење на социолошки методи (Ликертова скала, дихотомни и категорични скала) ги анализираме ставовите на студентите за оваа тема „Спорт и рекреација“.

Metodijeski, Dejan and Taskov, Nako and Temelkov, Zoran and Filiposki, Oliver (2014) SMEsdevelopmentandinnovation: Examples of ruraltourismin Republic of Macedonia. In: SMEsDevelopmentandInnovation: Building competitive future of South-EasternEurope, VIII International Conference, 03-04 Oct 2014, Ohrid, Macedonia.

Малите претпријатија имаат важна улога во економскиот развој, како резултат на бројните предности коишто ги нудат за претприемачите и за економијата. За таа цел се наметнува потребата да се разгледаат нивните карактеристики и нивната улога во туристичката дејност, или поточно во руралниот туризам. Се посочува дека и покрај високиот степен на развој на руралниот туризам во развиените земји, неговиот развој во транзиционите земји е сè уште во почетната фаза. За таа цел, посочени се предлози за развој на малите и средните претпријатија во областа на руралниот туризам. Предлозите укажуваат на потребата за развој на иновативни продукти и услуги, подобрување на туристичките објекти и развој на услуги специфични за туристичкиот регион. Притоа овие предлози треба да служат како појдовна точка за подобрување на руралниот туризам.

Metodijeski, Dejan and Taskov, Nako and **Filiposki, Oliver** and Boskov, Tatjana and Temelkov, Zoran (2013) Geographicaldis persion of touristagencies in Republic of Macedonia. In: First International Conference Mediterranean Tourism - MT-2013, Nis, Serbia.

Предмет на истражување на трудот се туристичките агенции кои ги извршуваат своите активности во Република Македонија. Дефинирани се главните цели на туристичките активности, како и нивниот историски развој. Се дава осврт на значајната улога којашто ја имаат туристичките агенции за развој и промоција на туризмот. Внимание се посветува и на географската распространетост на туристичките агенции и стратегиите за модернизирање на нивните активности, како и важноста, односно улогата, што ја има државата во развојот на туризмот и туристичките агенции, преку своите програми за развој на организираниот туризам.

Metodijeski, Dejan and Taskov, Nako and Boskov, Tatjana and Filiposki, Oliverand Temelkov, Zoran (2013) Промоција на туристичките дестинации во нашата земја преку кампањата Истражи ја Македонија. In: 1ST International Conferenceon Cultural Heritage, Media and Tourism, 18-19 Jan 2013, Ohrid, Macedonia.

Фокусот на овој труд е кампањата која е спроведена од страна на Владата на Република Македонија – Истражи ја Македонија. Претставени се основните карактеристики и целите на кампањата, како и изготвениот материјал кој е подготвен за промоција на туристичките дестинации и развој на туристичкиот потенцијал на регионите во Република Македонија. Трудот произнесува заклучоци во форма на коментари, предлози и препораки за перспективите на промотивната кампања. Притоа овие предлози и коментари се во насока на подобрување на промовирањето кое значително придонесува за развој на туризмот и актуализирање на туристичките понуди за домашните туристи.

Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2013) Примена на стратегијата на TQM (total quality management) во унапредување на квалитетот на услугите во туризмот. In: Туризмот во Дојранскиот регион, 20 Apr 2012, Дојран, Македонија.

Во овој труд се поставува прашањето каде се наоѓаат македонските менаџери од туристичката и хотелската индустрија во унапредување на квалитетот на услугите во туризмот, бидејќи македонските менаџери постојано се ориентирани во правец на решавање на проблемите на неквалитетот на услугите. Често поставувани прашања во туристичкиот сектор се: Што е скапо во туристичките компании? Зошто се јавува потреба од дизајн на туристичката и хотелската индустрија? Во трудот се дадени насоки за унапредување на деловните процеси во македонските туристички компании.

Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2012) TQM approach in the projection of e-governance in business with in the Macedonian governmental institutions. In: IV International Scientific Conference, June 2012, Sozopol.

Во овој труд се предложува методологијата на тоталниот менаџмент на квалитетот (TQM) во владините институции преку примена на QC – SE пирамида моделот. Предложениот QC-SE моделот е применлив за извршување на сите активности во сите сегменти на владините институции, без разлика на специфичноста во работата. Тоа значи точно дефинирање на секое работно место, при што е одговорено на прашањата кои, што, каде, кога, зошто, како ќе бидат одговорени. Преку QC-SE моделот за квалитет се дефинираат обврските и одговорностите. На тој начин се создаваат правила на однесување и се постигнуваат добри меѓучовечки односи. QC-SE моделот овозможува постојани подобрувања што е основа на филозофијата за тотално управување со квалитет (TQM). На ваков начин се стандардизираат сите деловни процеси во владините тела и органи.

Mitreva, Elizabeta and Filiposki, Oliver (2012) Проектирање и имплементирање на систем на квалитет преку тимската работа. In: Современите менаџерски предизвици и организациските науки, Битола.

Во овој труд е направена анализа во 151 македонска компанија за способноста на менаџментот во градење добар систем на квалитет и искуствата од нашата практика. Ова зборува за пристапот кој треба да се примени во македонските компании, за мотивирачко вклучување на потенцијалот од вработени во градењето на тимови.

Taskov, Nako and Boskov, Tatjana and Filiposki, Oliver (2011) Innovation attourism business: challenges and creativity for development. In: XI International Conference: Servicesecto interms of changing environment, Faculty of Tourism and Hospitality Ohrid, 27-29 Oct 2011, Ohrid, Macedonia.

Трудот дава осврт на туристичките фирми кои работат во бизнис средина каде што иновациите се битна детерминанта за опстанок на фирмата. И покрај оваа констатација, постои очигледен недостаток на знаење во врска со иновативните процеси во туристичките фирми. Овој труд дава свој придонес за тоа како да се развива туризмот, како да почне да се гради размислувањето за туризмот. Воедно начинот на размислување може да помогне во планирањето и менаџментот на туризмот во регионалните дестинации - употребата на различен сет на критериуми за оценување на предлози за развој на туризмот, како и развој на системи за следење на одржливоста.

Taskov, Nako and Boskov, Tatjana and Metodijeski, Dejan and Filiposki, Oliver (2011) Entrepreneurship in tourism industry lead to business benefits. In: The Second International Scientific Congress - Biennale: The influence of tourism on economic development, 27-29 Apr 2011, Skopje, Macedonia.

Разбирањето на туризмот и туристичките процеси е прва фаза за зајакнување на локалната заедница да донесуваат информирани и соодветни одлуки за развој на нивниот туризам. Неопходни се значителни инвестиции во комуникацијата и изградба на доверба меѓу учесниците во туризмот. Во овој контекст трудот направи обид како да се направи поуспешен развој на туризам, при што е потребно да се разбере важноста на претприемништвото и управувањето со човечки ресурси. Туристичките бизниси се идентификувани од суштинско значење за создавање работни места и, генерално, за раст на економијата. Исто така, тука е и обидот за идентификација на конструкции кои влијаат во градењето висок квалитет на претприемништвото во туристичката индустрија.

Taskov, Nako and Metodijeski, Dejan and Boskov, Tatjana and Filiposki, Oliver (2011) Thermal-spatourism in Republic of Macedonia. In: Challenges and performance of posts ocialist tourism in Central Eastern European Countries, 2011, Bucharest, Romania.

Предмет на овој труд е термалниот туризам во Република Македонија. Во овој труд се дава дефиниција на термалниот туризам, како и термалните бањи кои се класифицирани во регионите во кои се сместени, квалитетот на водата во бањите, природни и антропогени извори, медицински состојби кои тие ги третираат и сл. Исто така, ќе се дава приказ на претпријатијата кои се занимаваат со термален туризам. Овој труд обезбеди статистика и го дефинира профилот на термалниот турист, притоа давајќи препораки за понатамошен развој на термалниот туризам во Република Македонија.

Taskov, Nako and Boskov, Tatjana and Metodijeski, Dejan and **Filiposki, Oliver** (2011) Tourism policy and place image – challenges and performance. In: Challenges and performance of post-socialist tourism in Central Eastern European Countries, Bucharest, Romania.

Овој труд ја нагласува важноста на адекватна туристичка стратегија, како и имиџот на локацијата. Развивањето на стари градови и промовирање на нивните знаменитости може да придонесе за поголем развој на туризмот, поголема посета на туристи, поголем економски раст. Предизвиците сè повеќе се зголемуваат како што конкурентноста на туристичкиот сектор се зголемува на глобално ниво. Овој труд воедно произнесува стратегии и препораки како да се искористат предизвиците во контекст на поуспешно позиционирање на пазарот.

Докторски труд

Оливер Филипоски (2017), Меѓународните стандарди и нивната улога во развојот на услужниот сектор, Економски институт - Скопје, Универзитет „Свети Кирил и Методиј“ - Скопје.

Значењето и природата на услугите и современите услови на живеење придонесе услужните дејности да бидат перспектива, развој и потенцијал на целокупното светско стопанство, а со тоа и на човекот. Развојот на услугите што го имале низ годините довело до осовременување, приспособување и интегрирање на услужните концепти во систем на интегриран менаџмент на услуги, кој ги зема предвид сите внатрешни и надворешни фактори кои би го нарушиле работењето на услужните претпријатија или пак би биле потенцијал за развој. Нарушените пазарни односи во меѓународни рамки придонеле да се генерираат институции кои ќе определуваат рамка на ефективни, фер, заштитни и стабилни пазари на услуги. Стабилноста и перспективата на светските пазари на стоки и услуги е условена од водечките услужни дејности без кои денешното општество не може да се замисли, а тоа се: осигурувањето, банкарството, транспортот, туризмот и трговијата. Нивното влијание на целокупната економија ги прави лидери во процесот на глобализација, како важен аргумент за воспоставување на регулација, стандардизација и хармонизација во нивното работење. Р Македонија како отворена економија со перспектива за членство во најголемата економско-политичка интеграција (Европската Унија), развојот на нејзиното стопанство е условено од прифаќањето на меѓународните стандарди како услов, но и како начин за компатибилност со современите светски практики. Низ фазите на отворање и интегрирање на македонската економија, а пред сè услужните дејности, ги прифатиле и имплементирале меѓународните стандарди на водечките меѓународни институции и организации (ISO, IAIS, BIS, UNWTO, WTO итн.). Со тоа се придонело да се развијат услужните дејности во Р Македонија во компатибилни и конкурентни, како на домашниот така и на светскиот пазар.

Магистерски труд

Оливер Филипоски (2008), Супервизорска контрола во осигурителни друштва и банки, Факултет за туризам и угостителство - Охрид, Универзитет „Свети Климент Охридски“ - Битола

Предмет на проучување на овој магистерски труд претставува супервизорската контрола во осигурителни друштва и банки. Овие институции имаат голема улога во финансиските текови на една држава. Ваквата состојба придонесува да регулацијата е неопходност и неминовност. Современите теории и практики, супервизорската контрола ја поставуваат како интегрален дел од структурата на механизмот на контрола во осигурувањето и банкарството (покрај пазарната контрола и врвниот менаџмент). Воспоставувањето на систем на супервизорска (пруденциона) контрола е сложен

процес кој бара исполнување на предуслови кои се однесуваат на постоењето на здрава финансиска политика и институционална околина. За да биде поефикасен овој систем мора да се исполнат некои услови кои претставуваат нормативни барања за определени сегменти. Тие услови се: супервизорски систем; супервизорски ентитети; спроведување на супервизија; пруденциони барања и пазар и потрошувачи. супервизорската контрола е меѓународна општоприфатена алатка на земјите кои сакаат да имаат поголема и подобра пазарна дисциплина и пазарна стабилност во осигурувањето и банкарството. Процесот на интернационализација на финансиските институции иницирало создавање на тела кои вршат меѓународна хармонизација во нивното работење. Овие тела се доста важни поради нивните заложби за воспоставување на: ефективен, фер, заштитен и стабилен осигурителен и банкарски пазар; промоција на развојот на добро воспоставениот осигурителен и банкарски пазар; и придонес во глобалната финансиска стабилност. Како позначајни носители на овие цели, а во улога на спроведување пруденциона супервизорска контрола се: Меѓународната асоцијација на осигурителни супервизори, Базелската комисија за банкарска супервизија, Бордот за меѓународни сметководствени стандарди и Европските тела за супервизорска контрола во осигурувањето и банкарството. Република Македонија не е обврзана да ги применува стандардите од овие меѓународни тела, но ако сака да има стабилност на финансискиот систем и закони компатибилни со меѓународната практика, должна е да ги следи и во најбрз рок да ги имплементира најновите стандарди од областа на супервизијата во осигурувањето и банкарството.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Во периодот од 2011 година, кандидатот д-р Оливер Филиповски има земено учество на два научноистражувачки и апликативни проекти, едниот меѓународен, а другиот во Р Македонија:

Mitreva, Elizabeta and Taskov, Nako and Srebrenkoska, Vineta and **Filipovski, Oliver** and Lazarevski, Ilija (2016) Developing a model for performance improvement of business processes by an application of bench marking strategy base dupon examples of innovation. [Project] (InPress)

Dimitrov, Nikola and Taskov, Nako and Koteski, Cane and Mitreva, Elizabeta and Metodijeski, Dejan and Angelkova, Tanja and Josheski, Dushko and **Filipovski, Oliver** and Kovacevik, Kristina (2015) Историско-географски пресек на туризмот и угостителството во Република Македонија. [Project] (Unpublished)

Кандидатот има земено учество на многубројни активности во рамките на Факултетот за туризам и бизнис логистика во земјава и надвор од неа, со што се стекнал со бројни признанија и сертификати:

Сертификат за учество на конгрес, TheInfluenceofTourisonEconomicDevelopment, Skopje, 2011.

Сертификат за учество на 3. Научно-стручен собир „Образованието во 21 век“, Битола, 2011.

Сертификати за учество на прва меѓународна конференција, MediterraneanTourism, Nis, Srbija 2013.

Сертификат за туристички придружник, 2013

Сертификати за учество: 1st International Conference of Cultural Heritage, Media and Tourism, Ohrid 2013.

Сертификат за учество, 1st International Scientific Conference, Researchin Physical Education, Sport and Health, Ohrid 2014.

Сертификат за ментор и лидер на група на група на студенти кои партиципираа во курсот: Претприемништвото во туризмот, во рамките на IPA прекуграничната соработка на Р Македонија и Р Бугарија, Благоевград 2014

Сертификат за туристички водич, 2015.

Сертификат за туристички управител, 2015.

Благодарница за придонес и помош во реализација на 9-та Туризмијада, Будва, 2016.

Сертификат за учество на 4. Меѓународна конференција „Охрид-Водици, 2016“, Охрид, 2016.

Сертификат за учество на научно-стручната конференција „Состојби и перспективи во туризмот, економијата и бизнис логистиката во Република Македонија“, Штип, 2016.

Благодарница за учество во Комисија за оценка на натпреварот по Гастрономија и ресторанско работење, Штип, 2016.

Благодарница за придонес во реализација на 2. Меѓународен собир на студенти од туризам и угостителство, Шибеник, 2016.

Сертификат за специјален придонес за реализација на Првата меѓународна студентска конференција и работилница за туризам и угостителство, Скопје, 2016.

Сертификат за учество со група на студенти на 5. Меѓународен гастрономски фестивал, „БХ Дукаат укуси Херцеговине“, Широки Брјег, 2016.

Сертификат за учество и придонес во 3. Меѓународен конгрес за студенти од туризам и хотелски менаџмент, Нови Сад, 2016.

Кандидатот бил активен и во органите на Факултетот за туризам и бизнис логистика: Член на Уписна комисија: за 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 и 2016 година.

Член на Пописна комисија за Наставен центар Скопје: 2011, 2012, 2015 и 2016 година.

Член на Дисциплинска комисија: за 2013, 2014, 2015, 2016 година.

Член на Наставно-научен совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика: за 2013, 2014, 2015, 2016 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Согласно со Законот за високо образование и врз основа на Правилникот за единствените критериуми за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како и по деталното разгледување на комплетно доставената документација пропишана во Конкурсот, Рецензентската комисија констатира дека единствениот кандидатасистент докторанд д-р Оливер Филипоски го има надминато минимумот од 75 поени кои се однесуваат на наставно-образовната дејност (НО=30), научноистражувачката дејност (НИ=38) и стручно-апликативната и организациско-развојна дејност (САОР =7) за избор во доцент.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија е едногласна во оценката дека со целокупната своја досегашна работа и позитивната оценка од самоевалуацијата, асистент-докторанд д-р Оливер Филипоски има извонреден придонес во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната и организациско-развојната дејност.

Рецензентската комисија има посебно задоволство и чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика кандидатот асистент-докторанд д-р Оливер Филипоски да биде избран во звање доцент во наставно-научната област *бизнис менаџмент и економика на туризам и угостителство* на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Марија Таковска, редовен професор, претседател, с.р.

Проф. д-р Билјана Петревска, вонреден професор, член, с.р.

Проф. д-р Елизабета Митрева, вонреден професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Ред. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1	Избор во звање помлад асистент					10
3	Избор во звање асистент докторанд					20
	ВКУПНО					30
Ред. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1	Монографија или научна книга:1-7	7	10			70
3	Научен труд објавен во списание со ИФ: 8 и 9	5+10				15
4	Научен труд објавен во меѓународно научно списание: Прв автор: 12; Втор автор: 13, 21; Останати автори:10,11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20	9+6+6+3+3+3+3+3+3+3+3				48
5	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир: Во земјава: 27, 28,30,31,33,34,35 Во странство: 24, 25,26,29,32,36,37	7	2	7	3	35
10	Одбранета докторска дисертација		8			8
11	Одбранет магистерски труд		4			4
	ВКУПНО					180
Ред. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				Вкупно
		Во земјава		Во странство		
		број	поени	број	поени	
5	Труд во стручно (научно-популарно) списание Во земјата: 23 Во странство: 22	1	2	1	6	8
13	Учесник во научен проект Во земјава: 41 Во странство:40	1	5	1	8	13
15	Техничко унапредување: Во земјава: 45, 49, 50,54, 56 Во странство: 48, 51, 55	5	2	3	2	16
28	Член на факултетски орган, комисија: Член на уписна комисија Член на пописна комисија за Наставен центар Скопје Член на дисциплинска комисија	2+2+2				6
	ВКУПНО					43
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					253